

Akademik prof. dr. sc. Omer Ibrahimagić

PRAVNE ČINJENICE KOJIM SE POTVRĐUJE VLASNIŠTVO BOSNE I HERCEGOVINE NA KRUŠEVICU I SUTORINU

Ovih dana, tačnije 24. februara zakazana je Javna rasprava u Komisiji za ustavna pitanja Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH o vlasništvu dviju k.o. Kruševica i Sutorine za koje se spore Crna Gora i Bosna i Hercegovina.

Imajući u vidu kontroverzna mišljenja u našoj javnosti o ovom pitanju, uvidom u historijsku literaturu i pravnu regulativu, utvrdio sam nekoliko pravnih činjenica kojim se potvrđuje pravo vlasništva Bosne i Hercegovine nad Kruševicom i Sutorinom. Ove svoje nalaze nudim na uvid javnosti kao svoj doprinos raspravi o ovom pitanju.

1. Berlinski kongres je 1878. godine donio odluku (član 25) da Austro-Ugarska umjesto Osmanskog carstva preuzme upravljanje Bosnom i Hercegovinom i tom prilikom je utvrdio granice Bosne i Hercegovine prema Hrvatskoj, Srbiji i Crnoj Gori sa dva izlaza na Jadransko more kod Neuma i Sutorine koje i danas važe ako nisu mijenjane odlukom Narodne skupštine BiH u skladu sa Ustavom.

2. U julu 1878. godine Berlinski kongres predao je svoj Operat o Bosni i Hercegovini Austro-Ugarskoj monarhiji kojoj se odobrava da Bosnu i Hercegovinu zaposjedne i njome upravlja.

3. Prvog novembra 1918. godine Austrougarski vojni upravitelj Bosnom i Hercegovinom general Sarkotić predao je upravu nad Bosnom i Hercegovinom Narodnom vijeću Bosne i Hercegovine u granicama utvrđenim na Berlinskom kongresu.

4. Odlukom Narodnog vijeća Bosna i Hercegovina je sa granicom utvrđenom na Berlinskom kongresu ušla 1. decembra 1918. godine u sastav Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca.

5. Ustav Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca iz 1921. godine članom 135. stavom 3. uređuje: „Zakonom o razgraničenju oblasti, Bosna i Hercegovina će se razdeliti u oblasti u svojim sadanjim granicama“.

„Isto tako, ako se podela zemlje vrši uredbom, po ovom članu, Crna Gora iz 1913. godine sa Bokokotorskim a bez okruga pljevaljskog i bjelopoljskog važiće kao oblast i vršiće funkciju oblasti po ovome Ustavu“ (član 135. stva 2.).

Kao što je poznato tadašnji trebinjski srez sa administrativnom općinom Primorska sa dvije katastarske općine Kruševica i Sutorina teritorijalno je pripadao oblasti Mostar u BiH.

6. Kralj Aleksandar Karađorđević 6. januara 1929. godine izdaje svoju Proklamaciju kojom obznanjuje da Ustav Kraljevine SHS prestaje da važi, Narodnu skupštinu raspušta, a političke stranke se zabranjuju i zavodi ličnu vlast.

Iste godine 3. oktobra 1929. godine kralj donosi „Zakon o nazivu i podeli Kraljevine na upravna područja“ kojim mijenja naziv države u „Kraljevina Jugoslavija“, a uprave područja u 9 banovina, od kojih teritoriju Bosne i Hercegovine dijeli u četiri banovine: Primorsku sa sjedištem u Splitu, Vrbosku sa sjedištem u Banja-Luci, Drinsku sa sjedištem u Sarajevu i Zetsku sa sjedištem u Cetinju.

7. Zetskoj banovini pored teritorija crnogorske oblasti iz gore navedne tačke 5. pridodati su još Srez dubrovački iz Hrvatske i Srez trebinjski iz Bosne i Hercegovine (Oblast Mostar).

Ministar unutrašnjih poslova Kraljevine Jugoslavije donio je 25. septembra 1936. godine svoju Uredbu: „Na osnovu stava 2 paragrafa 50 Finansijskog zakona za 1936/37 godinu a po odobrenju Ministarskog saveta propisujem Uredbu...o promeni područja u Zetskoj...banovini...

Član 4 – Opština primorska izdvaja se iz Sreza trebinjskog i pripaja Srezu bokokotorskom u sastav Sreske ispostave u Herceg Novom“ (III br. 33727, 25 septembar 1936 godine Beograd).

Poslije donošenja navedene uredbe Ministar finansija konstatuje da su te promjene u poreskom pogledu izvršene Rješenjem br. 67341/III od 12. decembra 1936. godine. Ministar finansija dalje propisuje:

„Da bi se stanje u katastru zemljišta podudaralo sa stanjem u političko-upravnom i poreskom pogledu, na osnovu paragrafa 32 Zakona o organizaciji finansijeske uprave

Rešavam

da se u katastarskom pogledu...Opština primorska, koju sačinjavaju katastarske opštine Kruševica i Sutorina, izdvoji iz područja Katastarske uprave u Trebinju i pripoji području Katastarske uprave u Kotoru („Službene novine Kraljevine Jugoslavije“, 1937, Broj 54-XVII, sreda, 10. mart, u Beogradu).

Takvo stanje je ostalo do danas, iako Opština primorska sa dvije k.o. Kruševica i Sutorina nikada nije bila ranije u katastru Crne Gore kao političke jedinice već u Bosni i Hercegovini.

8. Bosna i Hercegovina je na Prvom zasijedanju ZAVNOBiH-a 25. novembra 1943. godine obnovila svoju državnost u granicama utvrđenim na Berlinskom kongresu sa dva izlaza na Jadransko more kod Neuma i Sutorine.

9. Predsjedništvo AVNOJ-a je 24. februara 1945. godine razmatrajući granice federalnih jedinica unutar Demokratske federativne Jugoslavije odlučilo da su granice Bosne i Hercegovine one koje su utvrđene na Berlinskom kongresu.

10. Ustav FNRJ iz 1946. godine uređuje (član 12) da promjenu granica između republika potvrđuje Narodna skupština Jugoslavije.

11. Ustav Narodne republike Bosne i Hercegovine iz 1946. godine (član 13) uređuje da o promjeni granice BiH odlučuje Narodna skupština BiH.

12. O granici između Crne Gore i BiH kojom se iz sreza Trebinje izdvaja Opština Primorska sa dvije katastarske općine Kruševica i Sutorina i prenosi u katastar Crne Gore nije odlučivala Narodna skupština BiH kako je uređeno Ustavom BiH iz 1946. godine.

13. U procesu raspada SFRJ Bosna i Hercegovina je međunarodnopravno priznata kao nezavisna i suverena država u granicama utvrđenim na Berlinskom kongresu, jer te granice nisu mijenjane saglasno procedurama utvrđenim u ustavima SFRJ i Republike Bosne i Hercegovine na području Kruševica i Sutorine.

14. Na ovu činjenicu nema nikakvog uticaja Mišljenje broj 3 Badinterove komisije jer ona nije bila nadležna da arbitrira u pitanju granica između republika, već da daje samo mišljenje da li republike ispunjavaju uslove propisane u Deklaraciji Evropske zajednice od

16. decembra 1991. godine da bi mogle dobiti međunarodno priznanje, a odluke je donosila EZ, a ne Badinterova komisija.

„Oslobođenje“ od 14. januara 1992. godine je objavilo Badinterovu znakovitu izjavu datu sredinom decembra 1991. godine da „njegova“ komisija nije „prava arbitražna komisija“ u njenom punom značenju u međunarodnom pravu, jer je osim pravnih izvora i regula kojim se rukovode arbitraže, u ovom slučaju naglašena osjetnija primjena općih pravnih principa pa i uzimanje u obzir političke konstelacije. (Vidi: Kasim I. Begić, Bosna i Hercegovina od Vanceove misije do Daytonskog sporazuma, izd. Bosanska knjiga, Sarajevo 1997., str. 36, bilješka 4)

15. Otuda Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine je u prilici da prvi put nakon 552 godine, kao legitimno narodno predstavništvo, odlučuje o granici Bosne i Hercegovine sa njenim susjedima, imajući u vidu da su do danas granice Bosne i Hercegovine iste one granice koje su utvrđene na Berlinskom kongresu 1878. godine sa dva izlaza na Jadransko more kod Neuma i Sutorine.

16. Predlažemo da Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine zauzme stav da polazište od kojeg treba poći u utvrđivanju granica Bosne i Hercegovine sa susjedima budu granice utvrđene na Berlinskom kongresu 1878, uzimajući u obzir samo one promjene granice ako su izvršene u skladu sa Ustavom FNRJ (SFRJ) i Ustavom Narodne Republike Bosne i Hercegovine (SRBiH).

Sarajevo, 10. februar 2015. godine